

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 427/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. septembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s., Nábřežie za hydrocentrálou 4, Nitra, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mišík, s. r. o., Prievozská 4B, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Mišík, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tost 35/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2014 doručená sťažnosť Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s., Nábřežie za hydrocentrálou 4, Nitra (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tost 35/2014.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 1 T 18/2002 z 23. mája 2012 vrátil spoločnosti [REDAKOVANÉ], zmenky a protesty zmeniek, ktoré boli súdu vydané ako veci dôležité pre trestné konanie v priebehu trestného stíhania [REDAKOVANÉ]. Zmenky boli vystavené spoločnosťou [REDAKOVANÉ], v zastúpení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako zmenky cudzie, splatné 11. februára 2001 a boli akceptované zmenečníkom Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š. p., právnym predchodcom sťažovateľky. V uvedenom trestnom konaní pre pokus trestného činu podvodu vystupovala sťažovateľka spolu s ďalšími dvoma právnymi nástupcami Západoslovenských vodární a kanalizácii, š. p., v postavení poškodeného. Po skončení trestného konania a právoplatnom oslobodení obžalovaného spod obžaloby na návrh vystaviteľa zmeniek spoločnosť [REDAKOVANÉ], rozhodol krajský súd o vydaní zmeniek a protestov zmeniek v zmysle § 97 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Sťažovateľka sa domnieva, že ona je oprávneným držiteľom zmeniek spolu s dvoma ďalšími právnymi nástupcami pôvodného poškodeného, a preto sa návrhom doručeným krajskému súdu 3. mája 2013 domáhala, aby krajský súd vrátil uvedené zmenky, ktorý právny predchodca sťažovateľky akceptoval na svoj vlastný rad, spoločne a nerozdielne právnym nástupcom spoločnosti Západoslovenské vodárne a kanalizácie, š. p.

Keďže uvedené zmenky boli vrátené spoločnosti [REDACTED], krajský súd zamietol návrh sťažovateľky, keďže o inom návrhu už právoplatne rozhodol.

Proti rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka sťažnosť na najvyššom súde, ktorý uznesením sp. zn. 3 Tost 35/2014 z 23. júla 2014 uvedenú sťažnosť zamietol, keď konštatoval, že krajský súd vydal svoje rozhodnutie v súlade s procesnými predpismi.

Sťažovateľka vidí pochybenie najvyššieho súdu v tom, že v konaní jej nebolo umožnené vyjadriť sa k návrhu na vrátenie veci podaného spoločnosťou [REDACTED], s ktorou sa o vlastníctvo predmetných zmieniek sporí.

V sťažnosti ďalej uvádza:

„Súd prvého stupňa pred rozhodnutím nedoručil na vyjadrenie návrh spoločnosti [REDACTED] na vrátenie zmieniek sťažovateľovi ani ostatným poškodeným, rozhodol bez toho, že by im umožnil sa k návrhu vyjadriť, a predmetné uznesenie z 23. 5. 2012 im ani nedoručil, čím im neumožnil voči nemu uplatniť riadny opravný prostriedok, sťažnosť. Tomu, že súd mal jednoznačne umožniť vyjadriť sa aj poškodeným svedčia jeho vlastné závery zistené vo veci samej, kde jednoznačne uviedol ohľadom skutkových zistení, že právo na zmenky si spoločnosť [REDACTED] uplatňuje v rozpore s právnym poriadkom a že táto nie je ich vlastníkom (zistenia z rozsudku, ktorým bol [REDACTED] oslobodený). Vlastníkom zmieniek sú poškodení ako právni nástupcovia Západoslovenských vodární a kanalizácií, š. p. K oslobodeniu [REDACTED] došlo z dôvodu porušenia obžalovacej zásady. Napokon, samotný súd pri vydaní uznesenia konštatoval, že právo na vydanie zmieniek si uplatnila iná osoba ako tá, ktorá ich vydala.

Sťažovateľ má teda za to, že návrhom na vrátenie veci podaným spoločnosťou [REDACTED] boli dotknuté aj jeho práva ako poškodeného v trestnom konaní, pričom mu mal súd prvého stupňa umožniť sa k tomuto návrhu minimálne vyjadriť a rovnako tak mu mal doručiť aj uznesenie o vrátení veci tak, aby voči nemu mohol uplatniť riadny opravný prostriedok. K tomuto so zákonom súladnému postupu však nedošlo a Krajský súd v Bratislave vydal uznesenie zo dňa 23. 5. 2012 bez toho, že by sťažovateľovi doručil návrh

na vrátenie veci, umožnil sa k nemu vyjadriť a toto uzneseniu mu napokon ani nedoručil, vďaka čomu nadobudlo právoplatnosť.

Ďalším procesným postupom, a to návrhom zo dňa 3. 5. 2013 sa sťažovateľ a druhá poškodená spoločnosť domáhali vrátenia veci, zmienek, a zmeny prvého uznesenia v tejto veci. O tomto návrhu súd prvoti odmietol vôbec rozhodovať s poukazom na to, že uznesenie o vrátení veci zo dňa 23. 5. 2012 je právoplatné. K rozhodnutiu o návrhu sťažovateľa došlo až po viacerých urgenciách a podaní sťažnosti pre prieťahy v konaní.

O návrhu na vrátenie veci rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 8. 10. 2013 tak, že ho zamietol, a to s poukazom na prekážku rozhodnutej veci. S týmto názorom sa stotožnil aj sťažnostný súd, Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Zo situácie navodenej všeobecnými súdmi vyvstáva pre sťažovateľa situácia, kedy sa tento nemohol k preňho dôležitej a podstatnej otázke, a to k návrhu spoločnosti [REDAKOVANÉ] vyjadriť, oboznámiť sa s ním a voči uzneseniu, ktorým sa tomuto návrhu vyhovel, ani podať opravný prostriedok.

Ďalšie procesné aktivity sťažovateľa boli súdmi, ktoré spôsobili toto prvotné zmarenie práva sťažovateľa, a ktorými sa sťažovateľ domáhal ich nápravy, vyhodnotené ako zjavne bezúspešne, a to s právnymi poukazom na prekážku rozhodnutej veci. Pritom k právoplatnosti tohto uznesenia, od ktorého tak súd prvého stupňa ako aj sťažnostný súd odvádzajú ich právny záver, došlo len a v dôsledku ich postupu, kedy neumožnili sťažovateľovi sa k nemu vyjadriť a uplatniť riadny opravný prostriedok.

Tomu, že sťažovateľ je osobou, ktorej mal súd prvého stupňa umožniť sa vyjadriť k návrhu spoločnosti [REDAKOVANÉ] na vrátenie veci svedčia najmä zistenia samotného súdu, ktorý v rozhodnutiach vo veci samej zistil, že spoločnosť [REDAKOVANÉ] nemá žiadne právo ku zmenkám a že ich vlastníkom sú poškodení. Za danej situácie mal súd jednoznačne umožniť sa sťažovateľovi v pozícii poškodenej vyjadriť sa k predmetnému návrhu, k čomu však nedošlo.

K pochybeniam došlo aj v etape konania o sťažnosti sťažovateľa zo dňa 21. 10. 2013. Sťažnostný súd vychádzal aj z vyjadrenia samotnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] k sťažnosti sťažovateľa, pričom však toto vyjadrenie nebolo nikdy sťažovateľovi doručené a nebolo mu umožnené sa k nemu vyjadriť. [REDAKOVANÉ] sa vo svojom

vyjadrení podľa zhrnutia obsiahnutého v uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 23. 7. 2014 vyjadrovala aj k spornej otázke vlastníctva zmieniek.

Všetkými uvedenými pochybeniami, ktoré neboli zhojené v konaní o sťažnosti, došlo k porušeniu základných zásad kontradiktórneho procesu, kedy súd v konaní postupuje v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania a umožňuje im rovnakým spôsobom uplatňovať procesné práva. Zásada kontradiktórnosti konania je obsiahnutá aj v trestnom procese a to aj v súvisiacich konaniach, akým je ak konanie o vrátenie veci dôležitej pre trestné stíhanie v zmysle § 97 Trestného poriadku.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

1. Základné právo sťažovateľa Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod spis. zn. 3Tost/35/2014 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. júla 2014 spis. zn. 3Tost/35/2014 sa zrušuje a vec sa vracia súdu na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 €, na účet právneho zástupcu Advokátska kancelária Mišík, s. r. o., so sídlom Prievozská 4B, 821 09 Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľky sú jej tvrdenia o porušení jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 dohovoru tým, že najvyšší súd zamietol jej sťažnosť proti rozhodnutiu krajského súdu o návrhu sťažovateľky na vrátenie veci. Sťažovateľka tvrdí, že je jednoznačným vlastníkom zmienek a túto skutočnosť mali krajský aj najvyšší súd v konaní o vrátení veci potvrdiť. Podľa sťažovateľky mali rozhodnutia všeobecných súdov len procesný charakter, a preto rozhodnutiu v jej prospech nebráni ani prekážka *res iudicata*.

Sťažovateľka podala na krajskom súde návrh na vrátenie veci 3. mája 2013, t. j. viac ako jeden rok po tom, ako krajský súd uznesením sp. zn. 1 T 18/2002 z 23. mája 2012 rozhodol o vrátení zmeniek a protestov zmeniek spoločnosti [REDACTED] (uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 5. júna 2012). V uznesení sp. zn. 1 T 18/2002 z 8. októbra 2013, ktorým krajský súd zamietol návrh sťažovateľky na vrátenie veci v odôvodnení svojho rozhodnutia, uviedol, že „zo žiadneho ustanovenia Trestného poriadku nevyplýva, že by bolo možné opätovne rozhodovať o už právoplatne skončenej veci bez ohľadu na skutočnosť, či ide o rozhodnutie meritórne alebo procesné“. Krajský súd zároveň zdôraznil, že nie je súdom občianskoprávnym, resp. obchodnoprávnym, aby posudzoval odôvodnenosť nároku spoločností na vydanie zmeniek. Súd postupoval v intenciách § 97 Trestného poriadku a zmenky vrátil tomu, kto ich odovzdal, spoločnosti [REDACTED], keďže obžalovaný, ktorého advokát odovzdal súdu predmetné zmenky a protesty zmeniek, bol predsedom predstavenstva uvedenej spoločnosti a jej zástupcom. Krajský súd zároveň odkázal na podrobné odôvodnenie svojho uznesenia sp. zn. 1 T 18/2002 z 23. mája 2012, s ktorým sa ústavný súd nemohol oboznámiť, keďže ho sťažovateľka k sťažnosti nedoložila.

Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Tost 35/2014 z 23. júla 2014 odôvodnil zamietnutie sťažnosti sťažovateľky takto:

„Najvyšší súd dospel k záveru, že všetky tvrdenia o vlastníckom vzťahu navrhovateľa (sťažovateľa) k predmetným zmenkám, a teda o potrebe ich vrátenia tomuto subjektu (subjektom) nie je možné v súčasnom štádiu konania považovať za relevantné.

Krajský súd totiž uznesením z 23. mája 2012, sp. zn. 1T 18/2002, podľa § 97 ods. 1 Tr. por. vrátil predmetné zmenky (a patričné protesty) spoločnosti [REDACTED]. Rozhodnutie bolo odôvodnené tým, že právo na túto vec (zmenky) si síce uplatnila iná osoba ako tá, ktorá ju vydala, ale táto bola vydaná vlastníčkovi veci, k čomu krajský súd došiel preskúmaním prípadu a právo uvedeného českého právneho subjektu považuje za nepochybné.

Uznesenie krajského súdu sa stalo právoplatné 5. júna 2012 a nebolo zrušené v predpísanom konaní.

Pri rozhodovaní o terajšom návrhu (sťažnosti) spomenuté právoplatné uznesenie Krajského súdu v Bratislave predstavuje prekážku veci už rozhodnutej (res iudicata), ktorá bráni ďalšiemu konaniu a rozhodnutiu o tej istej veci. Z tohto právneho stavu správne vychádzal aj krajský súd, keď návrh zamietol.

Najvyšší súd rezultuje, že uznesenie súdu prvého stupňa nie je možné označiť za procesné, ktoré by bolo zmeniteľné opakovaným rozhodnutím súdu. Spomínané uznesenie evokuje síce na prvý pohľad tvrdenie, že ide o rozhodnutie procesné, ale reálne má výrazný hmotnoprávny základ, lebo svojim spôsobom skúma aj vlastníctvo k danej veci. Po zodpovedajúcom zistení tohto aspektu až nastupuje procesný charakter takého rozhodnutia, teda vrátenie veci jej majiteľovi, najmä keď v danom štádiu konania iný subjekt neuplatňuje svoje vlastnícke nároky (v takom prípade by trestný súd nerozhodol, ale upravil by strany v konaní, aby svoj nárok preukázali v inom konaní, zvyčajne v občianskoprávnom).

Už dvojitý charakter rozhodnutia o vrátení veci odporuje tvrdeniu, že ide o procesný postup, teda aj zmeniteľný.

Je potrebné však pripomenúť, že ani procesné rozhodnutia nie je možné označiť za vždy zmeniteľné súdom, ktorý taký výsledok vydal. Aj procesnoprávne uznesenia v absolútnej väčšine nie je možné považovať za zmeniteľné tým istým súdom; k tomu môže prísť len v konaní o opravnom prostriedku, resp. v dôsledku takého konania.

Všeobecne za zmeniteľné procesné rozhodnutia je možné považovať v podstate len tie, ktoré upravujú procesný postup (napr. na hlavnom pojednávaní etc), pričom teraz napadnuté uznesenie rozhodne taký charakter nemá. Zásadu stability súdnych rozhodnutí je potrebné plne rešpektovať, a preto názor navrhovateľa (sťažovateľa) v tomto smere nie je akceptovateľný.

Najvyšší súd pritom konštatuje, že v rozhodovanej veci krajský súd vydal napadnuté uznesenie v súlade s procesnými predpismi a v sťažnosti neboli prezentované také okolnosti, ktoré by mohli viesť k jeho zmene.“

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd postupoval v zmysle § 97 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého sa vec vráti tomu, kto ju vydal, komu bola odňatá alebo u koho

bola zaistená podľa osobitného zákona. Ak si na ňu uplatňuje právo iná osoba, vydá sa vlastníkovi veci alebo jej oprávnenému držiteľovi, ktorého právo na vec je nepochybné. Krajský súd po preskúmaní prípadu nepochyboval o práve uvedeného českého právneho subjektu na predmetné zmenky, a preto mu ich vrátil. K tomuto postupu ústavný súd v zmysle svojej konštantnej judikatúry dodáva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádza z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 35/2014 z 23. júla 2014 konštatuje, že jeho odôvodnenie je dostatočné a zrozumiteľné. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu dostačujúco vysvetlil, prečo zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 T 18/202 z 8. októbra 2013, a jeho závery možno považovať z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Najvyšší súd v napadnutom uznesení zaujal stanovisko k námietkam sťažovateľky, najmä pokiaľ ide o argument prekážky rozhodnutej veci, ktoré ústavný súd považuje za ústavne konformné a akceptovateľné.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Napokon ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľke nič nebránilo domáhať sa v občianskom súdnom konaní svojich práv k predmetným zmenkám. Existencia tejto možnosti poukazuje na nedostatok právomoci ústavného súdu konať v tejto veci, pretože ochranu právam sťažovateľky mohli poskytnúť všeobecné súdy v rámci občianskeho súdneho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2015